PROSTITÚCIA

Definícia pojmu

- Z etymologického pochádza prostitúcia z lat. prostiture, čo znamená vystavovať sa, ako inštitucionalizovaná forma poskytovania sexuálnych služieb za peniaze alebo inú odmenu (Linhart, 1997 In Schavel – Číšecký - Oláh, 2010).
- Klasický pohľad ponúka Ondrejkovič, ktorý charakterizuje prostitúciu ako „poskytovanie sexuálnych služieb z ekonomických dôvodov, pričom ani tu nemusí byť dôvodom výlučne sociálna núdza, chudoba alebo nedostatok. Prostitúcia môže mať i charakter prostriedku dosahovania spoločenskej alebo profesijnej kariéry a úspechu“ (Ondrejkovič, 2001, s. 157).
- V slovníku sociálneho pracovníka je prostitúcia popisovaná ako „poskytovanie súlože alebo iného sexuálneho styku za úplatu osobe iného alebo toho istého pohlavia“ (Strieženec, 1996, s. 176).

Prostitúcia verzus sex-biznis

- **Sex-biznis** je termín, ktorý sa týka témy poskytovania platených sexuálnych služieb. Termín sex-biznis začalo OZ Odyseus (a postupne ďalšie organizácie) používať v roku 2002 ako reakciu:
- na používanie termínu prostitúcia, ktorý má na Slovensku nepresný, dehonestujúci a stigmatizujúci náboj,
- na svetový trend, ktorý považoval termín prostitúcia za nepresný,
- na organizácie vo svete, ktoré sú tvorené a riadené ľuďmi pracujúcimi v sex-biznise a ktoré termín prostitúcia odmietajú.
- Termín sex-biznis odvádzame od anglických termínov sex work alebo commercial sex. **Používaním termínu sex-biznis jasne oddeľujeme tému platených sexuálnych služieb od problematiky obchodu s ľuďmi** (teda nútenú prácu v sex-biznise) **a prostitúcie** (teda vykonávanie komerčného sexu deťmi a mladistvými).
- Sex-biznis zahŕňa v sebe škálu aktivít akými sú napr.: predaj sexuálnych služieb, erotické masáže, striptíz, sex cez telefón alebo cez web.

Príčiny prostitúcie

Legardinierová (In: Kolenčík, 2000) rozdeľuje príčiny prostitúcie na dve skupiny:

osobné

globálne

Osobné príčiny

1. Citové nedostatky:

- rodinné násilie,
- rodičovská demisia,
- pocity odmietnutia, opustenia, nespravodlivosti prežité v detstve,
- potreba pomsty,

2. Sexuálne zneužívanie:

- incest, alebo znásilnenie,

3. Drogy

4. Stretnutie iniciátora (osoby, ktorá vstupuje, alebo už funguje v prostitúcii):

- v prípade sklamaní, bolestivých osobných skúseností,
- v prípade rozpadu rodinných vzťahov.

Globálne príčiny

1. Mentalita, kultúrne prostredie:

- rôzne koncepcie vzťahujúce sa na telo ľudskej bytosti,
- archaické názory na vzťahy medzi mužom a ženou,
- kultúrna ideológia (sprostredkovaná: literatúrou, kinom, reklamou, pornografiou smerujúcou k sexuálnemu liberalizmu,…),

2. Peniaze:

- v chudobných krajinách ako základný prostriedok pre život,
- v prosperujúcich krajinách ako potreba rozvoja konzumného života,

3. Nerovnosť medzi severom a juhom:

- imigrácia chudobných do severných krajín,
- turizmus bohatých do krajín juhu,

4. Zaostalosť:

- divoká urbanizácia,
- anonymita,
- nerovnakosť šancí,
- rozpad rodín,
- zvyšovanie biedy a nezamestnanosti,
- nárast mladých ľudí „na ulici“,

5. Ekonomické a politické krízy (východné krajiny).

Delenie prostitúcie

- **Ženskú –** považovaná za najstaršiu z foriem a tak isto bola donedávna označovaná za najrozšírenejšiu.
- **Mužskú –** prostitúti sú tiež nazývaní gigolovia, partneri, ktorý poskytujú sexuálne služby, no nie vždy sú platení za samotný pohlavný akt. V niektorých prípadoch sú to spoločníci, ktorí si nechajú platiť za svoju spoločnosť.
- **Detskú –** považovaná za najnebezpečnejšiu formu, ide o tzv. latentnú podobu prostitúcie, pretože všetci aktéri sú si vedomí, že sa dopúšťajú trestnej činnosti. Je rozšírená v niektorých oblastiach, konkrétne v štátoch Ázie a v rozvojových krajinách s rozsiahlou chudobou. Menej časté sú prípady, kedy sa dieťa rozhodne samo vykonávať prácu v sex-biznise
- **Homoprostitúcia –** ide poskytovanie služieb rovnakému pohlaviu, pričom najčastejšia je v mužskej podobe. Táto prostitúcia avšak nemusí byť vykonávaná homosexuálnymi jedincami. Zo zdravotného hľadiska predstavuje táto skupina najrizikovejšiu, hľavne z hľadiska šírenia pohlavne prenosných chorôb, hepatitídy C a vírusu HIV (Schavel – Čišecký - Oláh, 2010).
- **Formy – heterosexuálna a homosexuálna.**

Chmelík (In László - Emmerová, 2006) uvádza päť možných foriem prostitúcie:

- **Privátna prostitúcia –** ide o prostituujúce osoby, ktoré majú vlastnú relatívne stálu klientelu. Prípadne môžu svojich klientov sprevádzať na spoločenských akciách na verejnosti, a teda ho reprezentujú.
- **Hotelová prostitúcia –** v tomto prípade už klientela nie je stabilná, rovnako aj spoločenská úroveň prostituujúcej osoby sa odvíja od kategórie hotela a klientely. Klientelu väčšinou tvoria cudzinci, pričom na tejto forme profitujú aj iné osoby ako sú taxikári, recepční a ďalší hotelový personál.
- **Bytová prostitúcia –** jedná sa o širokú škálu prostituujúcich osôb, ktoré poskytujú sexuálne služby vo vlastných bytoch. Pasákom je často manžel alebo otec (sem zaraďujeme aj detskú prostitúciu). Sprievodným javom býva aj majetková trestná činnosť, ako aj ohrozovanie mravnej výchovy mládeže (prostitúcia za prítomnosti detí).
- **Barová prostitúcia –** typická je pre rôzne erotické kluby a sex-bary, prostituujúcimi osobami sú zvyčajne cudzinky, ktoré vykonávajú prácu v sex-biznise často z donútenia. Tento druh prostitúcie je spojený s obchodovaním s ľuďmi, s násilím a s trestnou činnosťou.
- **Pouličná, cestná a diaľničná prostitúcia –** považovaná za najproblémovejšiu formu, aj zo zdravotného hľadiska. Veková kategória prostituujúcich osôb je obvykle nízka ako aj intelektuálna úroveň a dosiahnuté vzdelanie. Typický je rýchly, anonymný a najlacnejší sex akéhokoľvek druhu.

Podľa Eernstman - Mongardovej (In Kolenčík, 2000) pasákom môže byť:

- Majiteľ sexklubu alebo iného zariadenia tohto typu, pričom je s prostitútkou viac-menej v obchodnom vzťahu. Vo väčšine prípadov jej majiteľ dáva 50% zo zárobku. Výnimky tvoria osoby, ktoré boli predané a násilne zatvorené v niektorom verejnom dome alebo masážnom salóne.
- Pasák, ktorého si pre seba vyberá žena, často je to jej milenec, alebo jej blízka osoba. Vzťah medzi prostitútkou a pasákom je autoritatívny, ale aj citový – žena je sčasti citovo závislá na pasákovi. Prostitútka zarába peniaze a pasák rozhoduje koľko si môže nechať. Na oplátku jej zabezpečuje bezpečnosť. Tento druh pasákov existuje najmä pri pouličnej prostitúcii.
- Obchodník so ženami, pre neho je žena iba tovarom, ktorý môže byť hocikedy a hocikomu predaný. Obchodník je často článkom medzinárodnej organizácie a nemá k žene žiaden citový vzťah.

Podľa Chaleila (In: Kolenčík, 2000) môžeme prostituujúce ženy rozdeliť na tieto typy:

- **Profesionálky –** ktoré vykonávajú prostitúciu pravidelne, ide o ich jediné „zamestnanie“ buď legálne alebo ilegálne.
- **Poloprofesionálky –** ide väčšinou o tanečnice a striptérky, ktorých primárnym zamestnaním je tanec. Záleží len na nich či si chcú zlepšiť finančnú situáciu a vyberú s spomedzi divákov aj klienta na sexuálny vzťah. Môžu to byť aj tzv. hostesky, ktoré sprevádzajú klientov pri baroch, ale môžu poskytovať aj špeciálny servis. A masérky, ktoré v masážnych salónoch, okrem masáži na príkaz šéfa poskytujú aj iné služby.
- **Príležitostné –** ženy, ktoré pochádzajú z rôznych sociálnych vrstiev, ktoré majú rôzne zámery a problémy, na základe ktorých sa púšťajú do prostitúcie.

Podľa prístupu k vykonávaniu prostitúcie môžeme hovoriť o:

- **Dobrovoľne vykonávanej prostitúcii** – ide o vykonávanie sexuálnych služieb z vlastného rozhodnutia, či už je to vylepšenie si nepriaznivej finančnej situácie, únik z domova alebo jediný dostupný spôsob uplatnenia sa.
- **Nútenej prostitúcii** – alebo tzv. sexuálne otroctvo, ktoré je obyčajne výsledkom obchodu so ľuďmi (Schavel – Čišecký – Oláh, 2010).

V súčasnosti exitujú tri základné systémy, ktoré upravujú prostitúciu v spoločnosti

Systém prohibície

Ide o úplný zákaz prostitúcie; polícia a justícia hrajú represívnu úlohu. Eernstman – Mongardová (In: Kolenčík, 2000) tvrdí, že rovnako ako abolicionizmus, aj prohibicionizmus sa stavia proti existencii verejných domov, registrácii prostitútok a proti profitovaniu z prostitúcie. Na rozdiel od abolicionizmu však prostitúciu odsudzuje. Každá prostitúcia je trestným činom nielen kvôli verejnej mienke, ale preto, že ide o prostitúciu. V systéme prohibície neexistujú policajné a zdravotnícke registre. V niektorých štátoch sú postihované všetky osoby zapojené do prostitúcie: prostituujúce osoby, kupliari ako aj klienti. Uvedený systém prevláda v krajinách ako USA, Írsko, Malta, Čína...(Kolenčík, 2000).

Systém reglementácie

- Tento systém ako prvé zaviedlo Francúzsko, preto sa mu hovorí aj „francúzsky systém“. Jeho cieľom je potlačiť ilegálnu prostitúciu, ochraňovať verejný poriadok, morálku a zdravie (šírenie pohlavných chorôb) a to formou povolenia prevádzkovania prostitúcie v registrovaných verejných domoch, erotických centrách. Povinné sú pravidelné lekárske prehliadky a aj registrácia na polícii (Lászlo – Emmerová, 2006). Eernstman – Mongardová (In: Kolenčík, 2000) delí reglementáciu na: klasický regulovaný systém – prevádzkovanie verejných domov je povolené a je povinná registrácia na polícii a v zdravotníckych zariadeniach, a neoreglementácia – regulovaný systém bez legálne povolených verejných domov, registrácia a pravidelná lekárska kontrola sú povinné.
- V tomto systéme je trestaný obchod s ľudskými bytosťami, ilegálne miesta prostitúcie, ilegálne prostituujúce osoby, prostituujúce osoby, ktoré porušili povinnú lekársku kontrolu a pasáci, ktorí riadia ilegálnu prostitúciu. Klient je v tomto systéme neznámou osobou.

Systém abolície

- Vznikol v druhej polovici 19. storočia v Anglicku ako snaha o zrušenie reglementarizmu. Akceptuje prostitúciu ako prejav individuálneho správania a prostitúcia je chápaná ako nebezpečenstvo pre morálku a verejný poriadok. Abolicionizmus zakazuje organizáciu prostitúcie ako určitej legalizovanej štruktúry, jeho cieľom je potlačiť medzinárodný trh s ľudskými bytosťami (Kolenčík, 2000). Podľa Ondrejkoviča (2000, s. 157) abolicionistický prístup znamená „keď sa v sociálnej práci zdržiavame zásahov proti prostitúcii samotnej, ale všímame si predovšetkým negatívne javy, ktoré sa s prostitúciou najčastejšie spájajú: obchodovanie so ženami, zneužívanie detí, podvody a pod.“.
- Trestne stíhaní v krajinách so systémom abolície sú pasáci, klient je rovnako ako v reglementarizme neznámou osobou. Niektoré európske štáty či mestá vydávajú vyhlášky, ktoré prostitúciu ďalej upravujú. Abolicionizmus je uplatňovaný v Belgicku, Francúzsku, Taliansku, Španielsku, ako aj v Českej republike a u nás.

Prostitúcia v Slovenskej republike

- V Slovenskej republike je zavedený systém abolície, prostitúcia u nás nie je trestným činom. Prostituujúca osoba ani prostituent nie sú trestne stíhaní.
- Trestne stíhaný môže byť podľa slovenskej legislatívy jedine kupliar, alebo pasák podľa § 179 o obchodovaní s ľuďmi.

Lászla a Emmerovej (2006) s prostitúciou súvisia aj ďalšie sociálno-patologické javy:

- drogové závislosti,
- šírenie pohlavných chorôb,
- násilie, agresivita,
- kriminalita,
- obchodovanie s ľuďmi,
- chudoba, nezamestnanosť a pod.

Odkiaľ pochádzajú prostitútky v Európe

Väčšina prostitútok v Európskej únii sú migrantky. Organizácia Tampep mapovala, odkiaľ prišli. Zistila, že najviac ich v roku 2008 pricestovalo z Rumunska a Ruska. Smerovali najmä do západnej Európy.

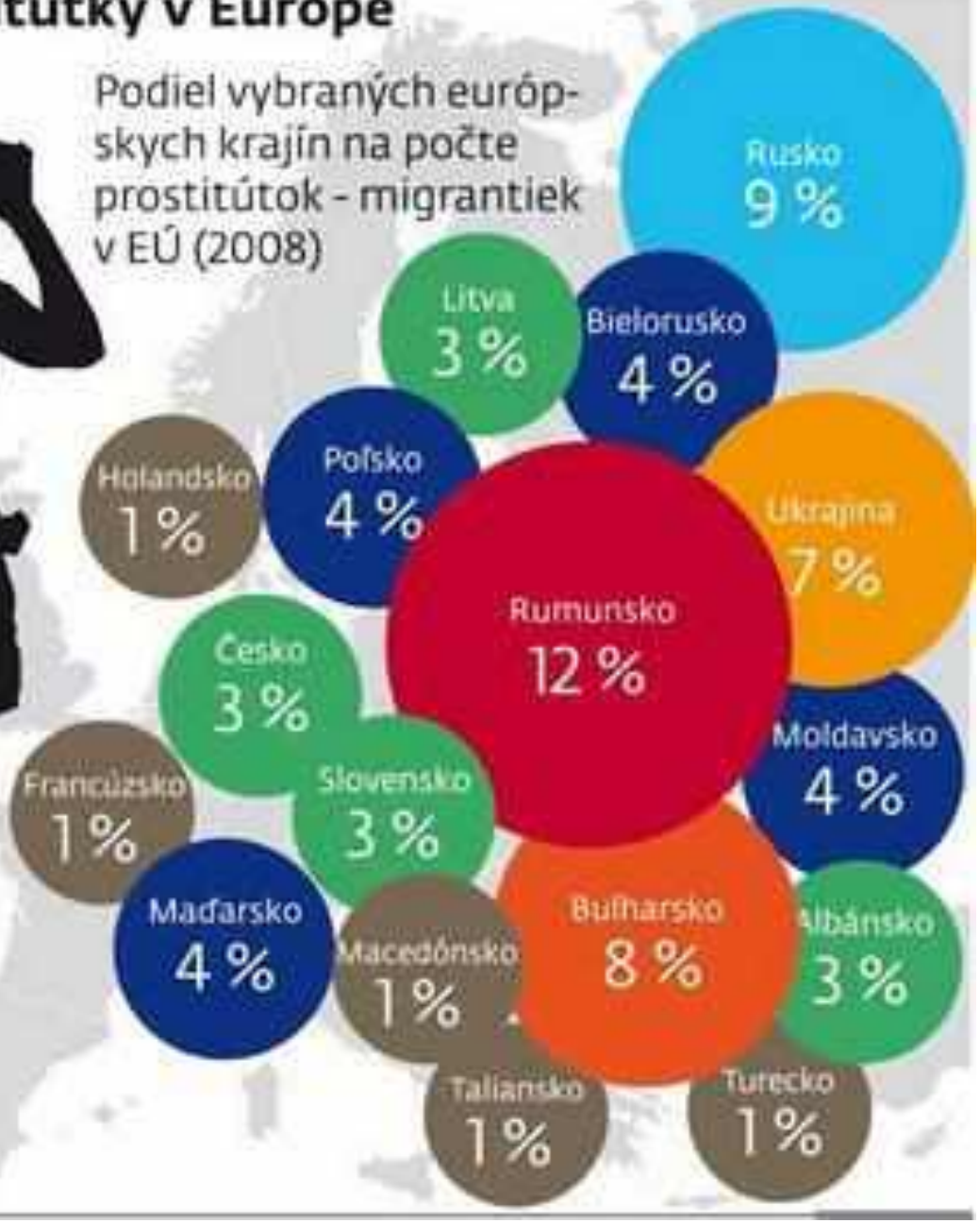
Pôvod prostitútok v EÚ

2006
1. Rusko
2. Ukrajina
3. Rumunsko
4. Bulharsko
5. Nigéria

2008
1. Rumunsko
2. Rusko
3. Bulharsko
4. Ukrajina, Nigéria
5. Brazília

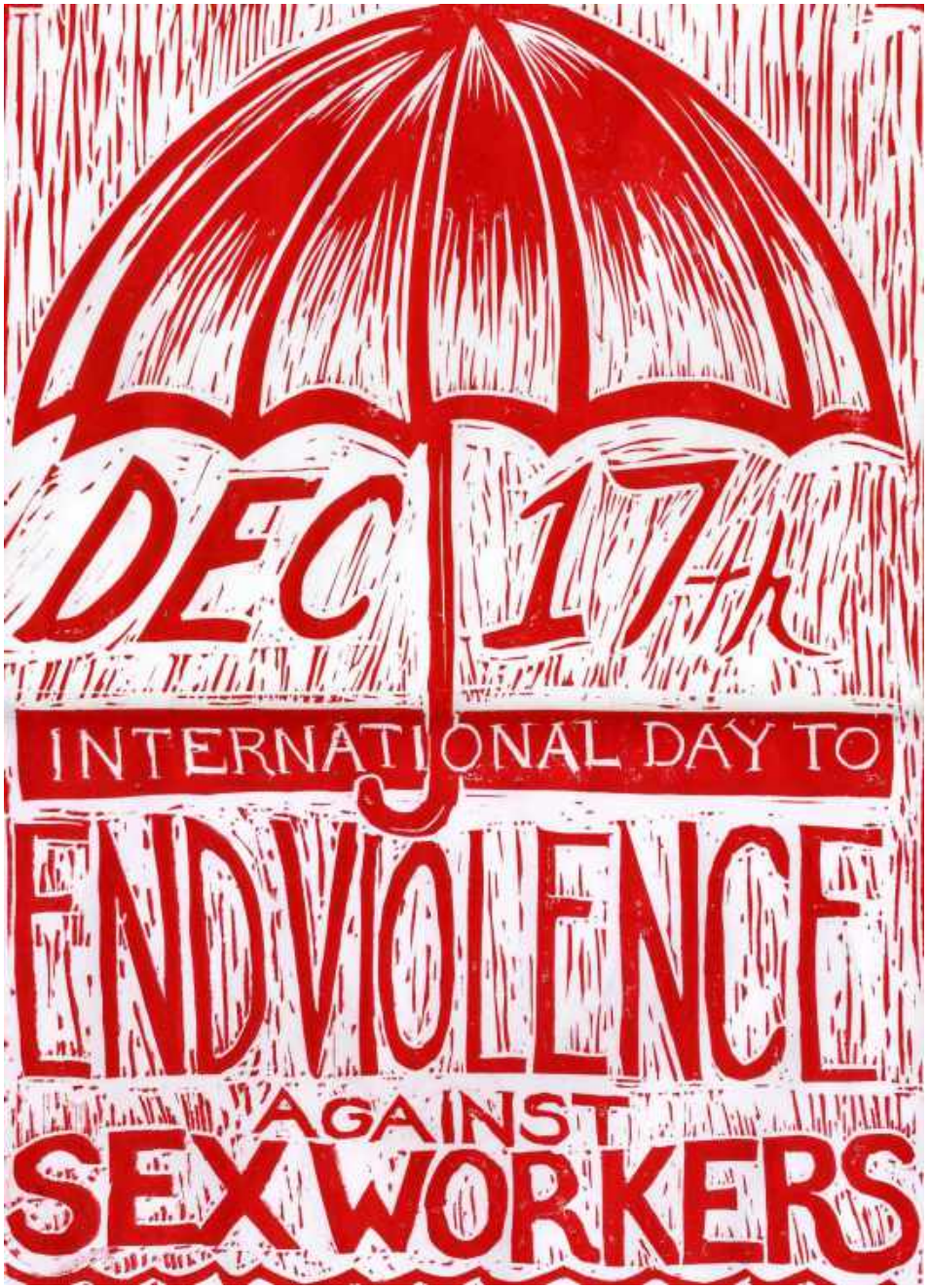
ZDROJ: TAMPEP, GRAF: SME/SŠ

Podiel vybraných európskych krajín na počte prostitútok - migrantiek v EÚ (2008)

Streetwork s osobami pracujúcimi v sex-biznise

- Združenie STORM (Sereď, Trnava)
- OZ Odyseus (Bratislava)
- OZ Prima (Bratislava)
- OZ Pomocná ruka (Košice)

DEC 17th
INTERNATIONAL DAY TO
END VIOLENCE
AGAINST
SEX WORKERS

Literatúra k téme

- KOLENČÍK, M. 2000. *Svet nepoznanej reality. História a súčasnosť prostitúcie.* Žilina: ÚCPP DAFNÉ, 2003. 215 s. ISBN 80–968–498–6–7
- LÁSZLO, K. - EMMEROVÁ, I. 2006. *Prostitúcia - fenomén doby?* Banská Bystrica: Pedagogická fakulta UMB v Banskej Bystrici, 2006. 93 s. ISBN 80–8083–192–0
- MÁTEL, A. – SCHAVEL, M. a kol. 2011. *Aplikovaná sociálna patológia v sociálnej práci.* Bratislava: VŠ ZaSP sv. Alžbety, 2011. 442 s. ISBN 978-80-8132-009-5
- ONDREJKOVIČ, P. 2001. *Sociálna patológia.* Bratislava: VEDA, 2001. 310 s. ISBN 80-224-0685-6
- SCHAVEL, M. – ČIŠECKÝ, F. – OLÁH, M. 2010. *Sociálna prevencia.* Bratislava: VŠ ZaSP sv. Alžbety, 2010. 145 s. ISBN 978-80-89271-22-1
- TAMPEP Internatonal Foundation. 2009. *Sex work, migration, health.*
- Central and Eastern Eouropen Harm Reduction Network (CEEHRN). 2005. *Sex Work, HIV/AID, and Human Rights.* ISBN 9955-9791-0-0

Ďakujem za pozornosť